

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znak za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.033.

O značajnosti

se je včeraj razpisal »Slovenski Narod« in sicer na tako »originalen« in izrpen način, kakor smo ga že precej časa vajeni le pri »Slovenskem Narodu«. Na kratko povedano, obstoji po »Slovenskem Narodu« značajnost v tem, da je kdo zagrizen nasprotnik klerikalcev in da se trikrat na dan udari s ponosom na prsa: »Ja, mi liberalci!«

Toda zdi se nam, da je značajnost le nekaj drugega ko pa samo politično protiklerikalstvo, zakaj značajnost je nekaj, kar je utemeljeno v naravi vsakega posameznika, dočim je protiklerikalizem le plod razuma, ali pa tudi sugestije. Vsaka stranka ima svoje značaje in nekateri ljudje bodo vedno značajni, drugi pa vedno neznačajni. Narava je pač močnejša kot vzgoja in vse drugo.

Zato je slabo tisto poglavje, ki govori le o politični značajnosti, ker govori le o posledici mesto o vzroku samem. Toda, ker je že »Slovenski Narod« sprožil vprašanje o politični značajnosti in si celo drznil nasloviti svoje modrovanje tudi na nas, pa naj mu bo dan kratek odgovor.

Politično značajan mož je tisti, ki vedno zastopa samo to, o čemer je prepričan. Ker vstopi človek redno v politično življenje že z izdelanimi nazori, zato je tudi navadno smer njegove politike vedno ista. Kdor je pričel svojo politično kariero kot liberalci, ta bo najbrže tudi končal kot liberalci in nasprotno ni pričakovati, da bi se človek, ki je pričel delovati na političnem polju kot klerikalci, prelevil čez noč v liberalca.

Morajo pač biti tehtni vzroki, da kdo premeni svoje politično prepričanje. In edino po teh vzrokih se sodi značajnost politika. Kdor menja svoje politično prepričanje, ker ima od tega gnoten dobiček, ta je neznačajnejši. In nikakor ni vzgled značajnosti tisti, ki s svojim gospodarjem vred menja tudi politično prepričanje. Še manj pa je značajnejši tisti, ki caplja za vsako vlado in naravnost primer neznačajnejša je tisti, ki javno oznanjuje argument hlapčevstva! Zato bi »Slovenski Narod« mnogo previdneje storil, če bi o značajnosti molčal!

Druga pa je stvar, če je kdo menjal prepričanje le iz idejnih vzrokov, ker je spoznal, da je bilo njegovo prepričanje napačno, ker je našel novo resnico! Ta človek bi postal neznačajen, če bi še naprej oznanjal stvar, o kateri je prepričan, da je napačna, zakaj delal bi proti svoji vesti.

Značajnost vendar ni identična z okostenelostjo nazorov in ker človeštvo napreduje, ker so vsak dan nova odkritja, zato bomo vedno imeli dobe, ko bo znak reakcije ne korakati z duhom časa.

Ko še ni padla francoska bastija, tedaj je bilo v redu biti pristaš prosvitljenega absolutizma. Toda ko so bile proklamirane človeške pravice, tedaj je bilo neznačajno in reakcionarno braniti svoje predrevolucijske nazore.

Ko še ni bil poznan socializem, tedaj je bilo v redu biti pristaš najbolj ozkega liberalizma. Toda potem, ko je sociologija prodrila, ko je socializem postal splošno dobro človeštva, tedaj je bilo vztrajanje na ozkem liberalizmu zgrešeno in prav nič značajno.

In kdor je naprednjak, mimo tega ni mogla iti svetovna vojna brez sledu in še manj ruska revolucija. V svetovni

Radičevci za monarhijo in sporazum.

Zagreb, 5. marca. Včeraj ob 10. uri dop. se je pričela seja HRSS in hrvatske zajednice. Sejo je otvoril podpredsednik Kovačević, ki se edini od vodstva HRSS nahaja na svobodi. Prisotnih je bilo 50 poslancev in ne 30, kakor poroča »Jutro«. Govorili so Pavle Radić, Trumbić in dr. Polić o politični situaciji in vzeli v pretes poročila o seji šefov opozicijskega bloka. Konstituiran je bil nov parlamentarni klub, ki se naziva »Hrvatski seljaški klub«. Za predsednika tega kluba je bil izvoljen Pavle Radić, za podpredsednika dr. Lorković, za tajnika Nikola Preka in dr. Bazala.

KOMUNIKE HRVATSKIH POSLANCEV.

Sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Hrvatsko narodno zastopstvo odobrava vstop HRSS v blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije in v parlamentarno zajednico tega bloka, osvaja predlog, da imej ta parlamentarna zajednica enega predsednika in eno vodstvo, odgovorno plenumu vseh poslancev bloka, ter sprejme predloženi načrt delovnega programa s pooblastilom, da vodstvo bloka lahko izpolni in dokonča ta delovni program na isti podlagi ljudske suverenosti in v istem duhu ljudske demokracije.

2. Hrvatsko narodno zastopstvo najodločneje poudarja pacifizem, s ponosom in srečo, ker je hrvatski narod s skrajno potrpežljivostjo in v politični zgodovini še neznano zrelostjo in neustrašenostjo prestopil strahovite preizkušnje in provokacije in povišal število glasov za 50.000; povišal bi tudi število mandatov, da ni bilo naknadnega pretresavanja kroglic in ponarjanja volilnih zapisnikov.

3. Hrvatsko narodno zastopstvo izraža svoje neomajno prepričanje, da je najuspešnejši način borbe proti divjaškemu in despotskemu režimu, da se izvaja v parlamentu najostrejši sistematični boj, po potrebi pa popolna parlamentarna abstinencia, posebno v slučaju, ako zaprti poslanci HRSS ostanejo tudi še po 7. marcu v zaporu in ako bo radikalna stranka verificirala tudi tiste mandate, za katere je nepobitno dokazano, da so bili pridobljeni samo s tatvino kroglic in falzificiranjem volilnih zapisnikov.

vojni je bila porojena misel ljudske demokracije, v ruski revoluciji je prodrila misel narodne samouprave in človeštvo so bili odkriti novi vidiki. Pred vojno smo lahko še mislili, da je vse politično delo obseženo v boju med klerikalci in liberalci, po vojni smo reakcionarji, če ne vemo, da je ta boj potisnjen na drugo mesto. Danes je v ospredju boj za ljudsko demokracijo, za socialno pravičnost, za mirno sožitje vseh narodov, danes je na obzorju misel Združenih držav Evrope.

V Jugoslaviji vidimo ta boj zlasti jasno. Demokracija se mora boriti za obstanek, ljudska samouprava je ob veljavi in državljanske svobodine so ogrožene. Za značajnega svobodomiselnika ni nobenega dvoma, za katero stran se mora odločiti v sedanjih borbi. Značajen svobodomislec je vedno za demokracijo — in vedno za samoupravo in vedno za

4. Hrvatsko narodno zastopstvo se ganjenim srcem, hvalečnostjo in z občudovanjem klanja vsem žrtvam volilne strahovlade radikalno-batinaškega bloka in s tem v zvezi najodločneje protestira v imenu hrvatskega naroda, ki vlada gazi zadnjo senco parlamentarizma s tem, da drži v zaporu 7 narodnih poslancev HRSS z desetimi mandati zato, da si z njihovo odsotnostjo zagotovi parlamentarno večino. Najostreje obsoja mučitelje in preganjalce kmečkega ljudstva sploh, pozdravlja pa posebno srbsko ljudstvo, ki je za idejo narodnega sporazuma pretrpelo muke in preganjanje v naši težki in skupni borbi.

Seja je trajala do 3. popoldne. Nato se je vršil skupni obed poslancev. Zvečer je z brzovlakom odpotovalo 40 poslancev v Beograd, da prisostvujejo skupni seji opozicijskega bloka, ki se bo vršila jutri 6. t. m.

VTIS SKLEPOV HRVATSKIH POSLANCEV

je bil tako v vrstah opozicije, ko tudi vlade velik. Opozicija je prestala zadnjo preizkušnjo in sedaj je njena homogenost utrjena pa tudi njen ugled. Zakaj samo zasluga opozicije je, da je končana abstinencia Hrvatov in da so se izjavili za monarhijo in za pozitivno parlamentarno delo. Pomembnost včerajšnjih zagrebških sklepov čuti tudi vlada in zato je že padla misel, da se ne bi verificirali mandati HRSS. Zlasti ugoden vtis pa je napravil sklep hrvatskih poslancev v vseh patriotskih krogih, ker je sedaj notranja kriza Jugoslavije rešena in je ustvarjena solidna podlaga za složno delo vseh Jugoslovenov. Poparjeni pa so samostojni demokrati, ki svoje poparjenosti niti skrivati ne morejo. Kakor so preje očitali radičevcem, da so protidržavni, tako jim zamerijo sedaj, da so za državo. Načelo sile je propadlo in SDS se boji posledice.

SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 5. marca. Danes se vrši seja demokratskega kluba (Davidović), na kateri bodo sprejeli program narodnega sporazuma, ki je vzbudil med vsemi poslanci pristržne simpatije.

sporazum med vsemi narodi, zlasti pa med brati.

Demokraciji pa bi škodoval svobodomislec, če bi reflektiral za sebe monopol na boj za demokracijo. V boju je vsak pošten zaveznik pozdravljen in nasprotja se poravnajo šele po boju.

Ni pa krivda nas svobodomiselnikov, če so ljudje, ki pravijo, da so se naprednjaki našli v taboru reakcionarjev, temveč sramota za mladinske liberalce je, če so v Bloku bratskega sporazuma in ljudske demokracije klerikalci, mladinski liberalci pa izven tega bloka! Zakaj za mladinske naprednjake pomeni prisotnost v bloku nasprotnikov narodnega sporazuma izdajstvo napredne misli!

Tako se glasi pravilno spisano poglavje o značajnosti in prihodnji še več o tem poglavju, če bo imel »Slovenski Narod« pogum, da na naše izvajanje odgovori.

Posl. Čudić izstopil iz SDS.

Beograd, 5. marca. Vzgledu poslanca Tripala je sledil sedaj še poslanec dr. Čudić ter izstopil iz Samostojne demokratske stranke. Prijavil je svoj vstop v radikalni klub. Govori se, da bodo njegovemu vzgledu sledili še nekateri drugi poslanci. Vojvodinski poslanec Dule Bošković je že pred tedni izstopil iz Samostojne demokratske stranke ter bo vstopil, kakor se zatrjuje v Davidovićev klub. Pozicija SDS se vidno slabša.

MANDATI HRSS BODO VERIFICIRANI.

Zagreb, 5. marca. Današnji »Jutarnji list« prinaša informacije od posebnega izveštitelja v Beogradu, da so se sklepi Hrvatskega narodnega zastopništva komentirali v Beogradu na razne načine. V opoziciji so v tem videli uspeh šefov opoz. skupin. Na merodajnem mestu se pa je naglašalo, da niso pričakovali, da bodo posledice imele tolik stvaren upliv. Vlada je bila takoj točno obveščena o sklepih Zagreba, ki so znatno vplivali na včerajšnjo konferenco radikalnih ministrov. Tako je danes gotovo, da radikalni ne bodo razveljavili mandatov HRSS na podlagi zakona o zaščiti države. Izgleda, da bo danes ali jutri padla odločilna beseda v tem pogledu in bodo dana potrebna navodila članom radikalnega kluba v verificacijskem odboru. Radikalci se mislijo postaviti na stališče nepravilnosti proti nekaterim mandatom HRSS in jih nameravajo nekatere razveljaviti le na podlagi ne preveč strogih pritožb. Vlada ni zavzela proti HRSS nobenega stališča na podlagi zakona o zaščiti države. Po razpoloženju vlade izgleda, da bodo k prvi seji Narodne skupščine, ki se vrši v soboto 7. t. m., pripuščeni tudi vsi internirani člani vodstva HRSS razen Radića. To bi bilo smatrati kot drugi odgovor vlade na poslednja posvetovanja in sklepe v Zagrebu.

SEJA SAMOSTOJNIH DEMOKRATOV

Beograd, 5. marca. Včeraj se je vršila seja samostojnega demokratskega kluba, na kateri se je sestavil klubski odbor s Svetozarjem Pribečevićem na čelu. Samostojni demokrati so upali, da bodo dobili 23 mandatov, pa jih imajo samo 19. Na seji je bil izvoljen Pribečević za predsednika, Grisogono za podpredsednika, Pivko za tajnika in Dimitrijević za blagajnika. Razpoloženje je bilo na seji slabo, ker je bilo vse pod vtisom izstopa posl. Čudića.

BIVŠI POSLANEC PEČANAC SE USTRELIL.

Beograd, 5. marca. Včeraj se je v Varcar Vakufu ustrelil bivši narodni poslanec dr. Milan Pečanac.

COOLIDGE PRISEGEL NA USTAVO.

Washington, 5. marca. Včeraj je Coolidge svečano prisegel na ustavo in je bil proglašen za tridesetega predsednika Zedinjenih držav.

Načrt novega stanovanjskega zakona.

Vladni listi so pričeli priobčevati načrt novega stanovanjskega zakona. Ker je ta zakon za vse mestno prebivalstvo največje važnosti, objavljamo njegove najvažnejše določbe.

Ves načrt obsega 101 člen.

Prvi člen so najvažnejši, ker v njih so razložena načela novega zakona.

Svobodno razpolaganje v starih hišah je omejeno do 1. maja leta 1927. Od te omejitve so izzeti: 1. poslovni prostori, 2. državne in samoupravne zgradbe, v kolikor služijo za uradne potrebe, 3. hiše verskih ustanov, ki so potrebne za vršitev verskih obredov in za stanovanje njihovih duhovnikov, 4. hiše, ki veljajo kot umetnostno-zgodovinski spomeniki, 5. hiše obkroženih ustanov, ki ne delajo za dobiček, 6. hiše invalidov, vojni vdov in sirot, ki nimajo drugih dohodkov kot od hiše in 7. nove hiše ter nova stanovanja, dobljena s prezidavami.

Kot nove hiše veljajo v prečasnih krajih one, ki so se pričele graditi po 1. novembru leta 1918.

Pretvarjanje stanovanjskih prostorov v poslovne se prepoveduje. Kdor bi to zagrešil, mora spremeniti stanovanje v prvoten stan in poleg tega se kaznuje z globo od 1000 do 10.000 dinarjev.

Hkrati ne sme nihče imeti dvoje stanovanj. Ni dovoljeno, da bi kdo imel novo hišo, stanoval pa v stari. Stanovanja se smejo zamenjati le z dovoljenjem hišnega gospodarja. V spornih slučajih odloča stanovanjsko sodišče.

Prepovedani so podnajemi celega stanovanja ali delov stanovanja. Dovoljen je samo podnajem ene opremljene sobe in sicer ljudem, ki stalno bivajo v kraju stanovanja. Najemnik, ki se proti temu pregreši, bo izseljen.

Pri dovoljenem najemu ene sobe z opremo dobi lastnik hiše 20% najemnine. Če pa je podnajemina enaka najemnin ali pa jo celo presega, potem dobi hišni posestnik 50% podnajemnine. Izselitev najemnika povzroča brez izjeme tudi izselitev podnajemnika.

Pravico odpovedi stanovanja ima hišni posestnik, če rabi stanovanje sam vsled pomnožitve svoje rodbine, če rabi stanovanje za svoje poročene otroke, če ne plača najemnik najemnine tekom dveh mesecev, če živi najemnik nemoralno ali otežkoča drugim hišnim strankam življenje in če žali najemnik hišnega gospodarja ali člane njegove rodbine. Tudi sme hišni posestnik odpovedati stanovanje, če zgradi na mestu stare hiše novo. Ta pa mora imeti potem še enkrat toliko stanovanj.

Glede višine najemnine so zaščiteni državni uradniki ter njih vdove in sirote, upokojenci, duševni delavci, duhovniki vseh ver, vojni invalidi, vojne vdove in sirote, obrtniki, ki nimajo svojih delavnic, zasebni uradniki, ki nimajo preko 7000 dinarjev mesečne plače, fizični de-

lavci, uradniki in nameščenci dobrodelnih ustanov ter oni samoupravnih teles. Vsi ti plačajo največ 24 krat toliko kron, kakor je znašala predvojna najemmina. Kdor pa ima od teh razen plače še 40.000 Din drugih stalnih dohodkov, temu se zviša najemmina 36 krat; če pa ima več kot 60.000 Din rednih dohodkov poleg plače, pa 48 krat.

Samo osebe, za katere velja 24 kratno povišanje najemnine, imajo pravico do dodelitve stanovanja. Uradnik, ki je premeščen v drug kraj, mora po treh mesecih izprazniti stanovanje.

Novi načrt stanovanjskega zakona vsebuje tudi določbe glede zgradbe cenih stanovanj. V ta namen se dovoli v proračunu znesek 30 milijonov dinarjev. Iz tega fonda se plačuje zadrugam 3% posojilo za zgradbo hiš. V vsaki oblasti se ima ustanoviti zadruga za zgradbo cenih stanovanjskih hiš. Vse te hiše so dvajset let proste vseh davkov. Novi načrt stopi v veljavo, ko ga podpiše kralj.

Da je novi načrt stanovanjskega zakona vse prej ko idealen, je gotovo. Vendar pa ima to dobro lastnost, da je korak bližje k normalizaciji. Ta dobra lastnost pa je skoraj odtehtana od nerodnosti, kakor je ta korak storjen.

Že zadnjič smo poudarili, da je napačno, če postanejo prav vsi poslovni prostori nezaščiteni. Vse polno trgovcev in obrtnikov je, ki bodo morali opustiti svojo obrt, če bi padli v roke brezobzirnega posestnika.

Lastnik je dolžan prijaviti stanovanjskemu sodišču I. stopnje vsako prazno stanovanje, za katero ve, da bo prazno. Ravno tako je obvezan vsak najemnik na isto prijavo. Prijava se ima izvršiti tekom 24 ur. Kdor te prijave ne stori, bo kaznovan z globo od 500 do 2000 Din.

Če se kdo vseli brez dovoljenja stanovanjskega urada, bo izseljen in poleg tega obsojen na denarno globo v znesku 1000 do 5000 Din. To velja tudi za hišnega posestnika, ki se vseli v prazno stanovanje lastne hiše, toda brez dovoljenja stanovanjskega urada.

Zlasti bi pa opozorili sledeče: Po novem stanovanjskem zak. morajo velika kapitalistična podjetja povsem ubiti malega in srednjega trgovca ali obrtnika. Če treba drugo, kakor da ponudi veliko podjetje hišnemu gospodarju visoko najemnino in materijelno slabejši obrtnik bo na cesti. To pa bi moral stanovanjski zakon na vsak način preprečiti.

Višina maksimalne najemnine je previsoka. Stanovanja po sto kron mesečno niso bila pred vojno nobena posebnost. Sedaj pa vzemite državnega uradnika, ki mora od 8000 kron plačati najemnin 2400 kron najemnine. Še večja krivica se godi zasebnim nameščencem. Mesečna plača v znesku 7000 Din pač ni tako visoka, da bi se od nameščencev s tako plačo smela zahtevati vsaka najemnina. Pač pa ne potrebujejo zakonske

zaščite oni, ki imajo poleg svoje redne plače še 40.000 ali celo 60.000 dinarjev rednih dohodkov. Enim se daje pre malo, drugim pa preveč.

Samo pesek v oči pa so določila o gradnji novih stanovanj. Po teh določilih bi vsa Slovenija dobila največ 2 milijona Dinarjev kredita in še ta ne bi bil brezobresten. S tem denarjem se da postaviti k večjemu ena skromna hiša v Ljubljani in ena v Mariboru. To pa ne zadostuje niti za normalne razmere.

Prva naloga novega stanovanjskega zakona bi morala biti, da obveže državo, da zgradi za vse svoje uradnike in nameščence stanovanja. Ampak ne samo eno enodružinsko hišo na leto, temveč par velikih stanovanjskih hiš, da se bo to kaj poznalo.

S stanovanji je namreč prav tako kakor z vsem drugim blagom. Čim več blaga na trgu, tem manjša draginja in

čim manj ponudbe, tem večja kirza. Zato je stanovanjski zakon dober samo tisti, ki da stanovanja, ne pa tisti, ki daje samo paragrafe, ki ne zadovoljujejo niti najemnikov in niti hišnih posestnikov.

Novi načrt stanovanjskega zakona je bolan od samega slabotnega kompromisarstva in žalostno izpričevalo za tiste, ki se sicer tako radi ponašajo s svojo premočrnostjo in svojim »brezkompromisarstvom«. Ne zadostuje pa odločnost samo proti političnemu nasprotniku, temveč ona odločnost je na mestu, ki se ne ustraši nobenih ovir, kadar je treba kaj novega zgraditi.

Te volje pa sedanje vladne stranke nimajo in zato se bojimo, da bomo tem bolj razočarani, čim več zakonskih načrtov bomo videli. Načrt novega tiskovnega zakona je bil prvi dokaz zato, načrt novega stanovanjskega zakona pa je drugi dokaz.

Politične vesti.

= Glavne točke programa Bloka narodnega sporazuma in seljaške demokracije. — Na seji glavnega odbora demokratske stranke je Davidović podal natančen opis o političnem položaju. Razložil je obširno, za katere slučaje so se združile stranke Bloka narodnega sporazuma in v katerih stvareh. Sporazum je pismeno fiksiran in bo najbrže danes popoldne objavljen. Podpisan je od vseh 9 predstavnikov strank. Po informacijah »Novosti« obsega sporazum sledeče točke:

1. Ustava je podlaga dela in nadaljnega sporazumevanja. 2. Monarhija po angleškem vzoru je oblika države. 3. Nefranja ureditev države se ima izvesti po sistemu samouprav, kakoršen je izveden v Angliji. 4. Privatna lastnina je podlaga sedanjemu družabnemu redu, toda mora odgovarjati socialni pravičnosti in socialnim zahtevam. 5. Ureditev države sloni na občini in skupnem parlamentu. Ostala zastopstva se urede po ustavi in s posebnimi zakoni. 6. Predvideva se revizija ustave in izprememba zakona o samoupravi. 7. Vse skupine pretrgajo vse vezi z inostranstvom, če so te imele, in ostanejo v klubu narodnega sporazuma. — Na tej podlagi je torej sklenjen Blok narodnega sporazuma in sedaj bi bili mladinskemu tisku globoko hvaležni, če bi nam povedal, kaj je v tem programu defetističnega in protidržavnega! In poudarili bi sledeče: Pribečević je pognal Radića v skrajno opozicijo, Davidović ga je pripeljal nazaj na pozitivno in zakonito delo. To je historično dejstvo, ki porazno osvetljuje pogrešnost mladinske politike, katere bog je Pribečević, njegov pomočnik pa dr. Žerjav.

= Okoli češke krize. »Venkov«, glasilo agrarne stranke, pravi v polemiki z glasilom ljudske (klerikalne) stranke o sedanji krizi pelke med drugim sledeče: Lidova stranka (klerikalna) je vedno gledala, da ona določi čas volitev. Če ona izstopi iz vladne koalicije, potem morajo biti volitve. To je bilo njeno mnenje. Zato je bila nad vse presenečena, ko smo mi dejali na njen račun: Ne in nikakor. Odhod lidovcev ne pomeni konca

vladne koalicije. Zato so začele »Lidove novine« ostro kampanjo z nami in pravijo, da hočemo stvoriti rdeče-zelena koalicijo. To pa ne odgovarja resnici, ker je socialistično krilo v radikalni stranki radikalnejše kakor pa v socialistični stranki. Zato ne strahite s socialistično nevarnostjo. In na koncu pravi »Venkov«, da je bil pastirski list naperjen tudi proti agrarni stranki. Vse spoštovanje veri in naboženstvu, toda če hoče Lidova stranka vero zlorabiti, potem bo imela proti sebi vedno tudi agrarno stranko.

= Memorandum Chamberlaina. Velikobritanski zunanji minister Chamberlain je izdelal memorandum, v katerem so določene smernice velikobritanske zunanje politike. Chamberlain pravi, da je položaj v Evropi zelo nevaren in da je zato dolžnost Velike Britanije, da prepreči nevarnost, da bi bili Francija in Belgija napadeni od Nemčije. Velika Britanija mora jasno oznaniti svojo solidarnost z obema deželama, da tako uduši nemško željo po revanši. Iz istega vzroka je treba Nemčijo priznati kot enakovredno državo in jo sprejeti v Zvezo narodov. Toda to se sme zgoditi le s privoljenjem Francije. Tega privoljenja pa ni pričakovati, če ne bo Francija prepričana o svoji varnosti. Jasno je, da se Francija s svojimi nejasnimi obljubami ne more zadovoljiti. Ko se vrne zapadna Evropa k res mirni dobi, potem je treba skrbeti, da se isto doseže med Poljsko in Nemčijo. Konec memoranduma velja sovjetski Rusiji, katero označuje Chamberlain kot državo, ki je prenehala imeti evropsko obliko. Ne sme se pa čakati na pričaranje evropskega miru do tega časa, ko bo mogoče spoznati politične cilje sovjetske Rusije.

= Upor Indijancev v Panami. Indijanci v San Blas so se uprli proti vladi in razrušili šest vasi v republiki Panama. Več uradnikov je bilo ubitih in ranjenih. Indijanci se že dolgo potezajo za svojo neodvisnost. Poslali so v Washington petico, v kateri zahtevajo varstvo.

= Proti ukinitju zaštite najemnikov so nastopili socialni demokrati v dunajskem parlamentu z obstrukcijo. Poslanec Leuthner je govoril nič manj ko 17 ur nepretrgoma. Vsi ostali socialnodemokratski poslanci bodo govorili enako dolgo.

Prosveta.

LITERARNO UMETNISKI VEČER »NOVEGA ODRA«.

Mlada umetniška družba nam je hotela pokazati najnovejša dogajanja v dramski umetnosti. Vodja te družbe je g. Ferdo Delak. Priznati mu moramo, da je v kljub vsem obetajočim napovedovanjem v zadnjih urah pred predstavo nastopil precej odkritosrčno, poudarjaje sicer nezmotljivost svojega poizkusa, a obenem mirne duše odrekal tehnično dovršenost.

Vprašanje je le, kaj so podali z novim poizkusom. Naslonili so se predvsem na izhod, kjer išče mogočni preobrat družabnega življenja, adekvatnega, revolucionarnega izraza v umetnosti. Program te umetnosti je izpovedan s Čulkovim motom: »Teater bodičnosti bo ljudski teater, religiozen in mističen, teater misterij, v katerem ne bo one stroge meje med pasivnimi gledalci in aktivnimi igralci.« Stremi torej za poduhovljenjem psihičnega in zunanje dejanja na odru ter za tesno zvezo med občinstvom in igralci. V ta namen so reformirali dosedanje realistične kulise, jih nadomestili z zastori in drugim simboliziranjem duševnih dogodkov.

Pričakoval sem, da bo naš mladi »Novi oder« prikazal tudi v tem oziru kaj novega, aesar se ni zgodilo. Take inscenacije nam je

ustvaril že gosp. Šest, predvsem v Vojičku, kakor v vseh režijah klasičnih predstav. Predstavljal sem si n. pr. inscenacijo Gradnikovih pisem povsem drugačno. Sinočnja nam je predstavljala nekaj kompromis. Največje bi bilo za nas, če bi ves oder predstavljala le duševno razpoloženje ženske, ki piše ta pisma, bodisi v barvi zastorov ali na kak drug način inscenirano. Realni predmeti naj bi sploh odpadli. Niti akterka ne bi bila potrebna na odru, z glasom bi morala odkrivati misterij pesnitve. Vsiljuje se mi množica takih podobnih domislekov.

Seveda ostane glavni pogoj resničnega ustvarjanja še vedno ta, da mi mora vsaka oblika umetnosti sama iz sebe povedati tisto, kar hoče, ne pa s pisanimi komentarji, kar se zgodi le tedaj, če stremljenje ne zaostaja za zmožnostjo.

Sinoči se je omejil poizkus na inscenacijo zunanosti, ki se je vsaj kolikor toliko dostojno uveljavila pri Seliškarku. A še topot ni bila simbolizacija Golgotne vidna duševnim očem. Povsod drugod ni presegla grobega kompromisa.

Tako se je zgodilo, da smo videli mnogo manj, kar smo imeli dosedaj. Kajti razen gđ. Slavčeve in g. Delaka, katerima se je posrečilo vsaj par mest v recitaciji, so vsi drugi vzbujali upravičeni smeh. Bili so votli gramofoni, v katerih je umirala pesnitev ter se sramovala sama sebe. Neodpušljivo pa je za mladega človeka, da svoj prvi nastop

pripravi tako površno. Poceni je kričanje, kritika nas ne zanima. Toda če nam bo v druge g. Delak pokazal g. Mrzela kot Antona mesto Kačalova, in se bo Calderonov dramski prizor odigral z brezprimernimi mukami na nedostojnem prostoru, se mu kritika ne bo več usiljevala. J. K.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Četrtek, 5. marca: Othello, gostovanje in 25letnica umetniškega delovanja Hinka Nučiča iz Zagreba. Izven.

Petek, 6. marca: Pepeluh. Red F.

Sobota, 7. marca: Izgubljene duše, gostovanje gospe Podgorske iz Zagreba. Izven.

Nedelja, 8. marca: Ob 15. uri: Stričkove sanje, ljudska predstava pri znanih cenah. Izven. Ob 20. uri: Vdova Rošlinka. Izven.

Ponedeljek, 9. marca: Rosmersholm. D.

Opera.

Četrtek, 5. marca: Zaprtó.

Petek, 6. marca: Boheme. Izven. (Prvič na novo naštudirano.)

Sobota, 7. marca: Mignon. Red C.

Vse ljubitelje naše dramske umetnosti opozarjamo na nočejšnjo vprizoritev Shakespearjevega dela »Othello«, v katerem gostuje v vlogi glavnega junaka odlični slovenski dramski umetnik in režiser g. Hinko Nučič. Predstava se vrši ob 25letnici Nučičevega umetniškega delovanja in za to predstavo si je g. Nučič sam izbral to znamenito Shakespearjevo tragedijo, saj priteva Othella k svojim najboljšim kreacijam. Za nas bode ta predstava izredno zanimiva in

dolžnost naša je, da jo posetimo v največjem številu ter s tem počastimo velezaslužno delovanje dramskega umetnika-rojaka. Predstava je izven.

V petek zvečer vrši se v operi prva vprizoritev na novo naštudirane Puccinijeve opere »Boheme«, pod taktirko kapelnika Stritofa in v režiji g. Debeveca. Delo je povsem na novo zasledeno in tudi na novo zrežirano. Predstava se vrši za red C.

Ljubljanska opera. Traviata. Kakor spada še danes Dumasova »Dama s kamelijami« med najbolj čitane knjige, tako tudi Verdi-jeva Traviata, koje vsebina je po omenjenem romanu povzeta med najbolj priljubljene opere. Nje privlačna sila pa tiči pravzaprav le v Verdijevih melodioznih arijah in duetih. Na našem odru je Traviata že domača. V torek zvečer je zopet napolnila gledališče, največ iz zanimanja za gosta opernega baritonista g. Vuškoviča iz Zagreba, ki je nastopil v vlogi Germontovega očeta. V Ljubljani tega odličnega, svetovno znanega peveca že dolgo vrst let nismo slišali. Še vedno je izvrsten pevec in igralec, dasi je višina njegovega nekdanj sijajnega glasu tekom let že nekoliko obledela. G. Vušković je občinstvo s svojo kreacijo popolnoma pridobil zase in bil predmet viharnih ovacij, zlasti po globoko občuteno odpeti ariji koncem drugega dejanja. Gđ. Frisekova je v naslovni vlogi imponirala. Prikupna, postavna, čuvstveno petje in elegantna igra jo usposobljajo za prvo moč. Lirični tenor g. Dariana še menda ni izoblikovan, vendar je simpatičen. Pevecu je manjkalo v zadnjem dejanju sigurnosti. Ostale soliste smo že ponovno ocenili. Glasbeni del predstave je vodil g. kapelnik Neffat. Tako fino izdelanega in res lepo dinamično prinesenega orkestralnega parta v naši operi kmalu nismo poslušali.

Dnevne vesti.

— **Kulturna sramota.** Nič ne rečemo, posev se dogajajo. Da se je pa »Zvonček«, list, ki je namenjen mladini, tako izpozabil in napadel prvega mladinskega pesnika med nami, Cicibanovega ustvaritelja v prvi letošnji številki na tako nedostojen način, kakor se je to zgodilo v »Kosovem dvoboju«, je nekaj dosihdob neznašljivega. V tem slučaju je treba jasnosti. Vprašujemo: ali se je zgodilo to z urednikovo vednostjo, ali mu je bil klopotec podtaknjen? Na to pričakujemo odgovora.

— **Na naše konstatacije o poteku seje odbora ljubljanskega gremija** je napisal v »Sl. N.« malo odgovora gospod, ki je bil včasih hud nasprotnik mladine in ki je venomer zatrdel, da treba narediti v Trgovski zbornici red. Pa to le mimogrede, ker je članek mladinskega spokornjaka tudi poln netočnosti. Zapisnik o seji je sestavljen g. spokornjaka sam, zato citira samo sebe, ker nima gremij prav nobenega poudara za tajne seje. Ni samo netaktno, temveč tudi skrajno nesmiselno, braniti načelniku Zveze gremijev, da prisostvuje seji kakšnega gremija. To je tako evidentno, da bi bilo čudno, če bi bilo v pravih posebej fiksirano. Glede debate v sladkorni zadevi je res, da je g. Šterk tako vehementno nastopil, da je ta nastop povzročil, da so trije merodajni člani gremija zapustili sejo. Trditev, da so odšli, ker ni odšel g. Jelačin, je pa čisto navadna laž. Priznamo pa, da ta laž vredno zaključuje člančič »malo odgovora«.

— **»Tableau!«** »Jutro« objavlja z naslodo vest »Pravde« o približanju Jovanovića s Pašićem. »Pravdino« vest smo objavili mi že pred »Jutrom«, toda samo z razliko, da smo jo mi objavili v celoti, »Jutro« pa jo je prekinilo, ko prične govoriti, da je tudi Pašić za sporazum. Zato pade »Jutro« »tableau« na »Jutro« in ne na one, s katerimi bi hotelo »Jutro« polemizirati.

— **Občinske volitve v Trbovljah** so zopet odložene. »Jutro« pravi, da je ta odločitev vzbudila splošno presenečenje. Da je bilo v Trbovljah presenečenje splošno, verujemo, da pa je bilo presenečenje tudi »Jutro«, pa prav zelo dvomimo.

— **Višek srčne surovosti.** Ob priliki smrti Eberta je zapisalo dunajsko glasilo komunistov sledeče klasično surove besede: Proklet in obsovan naj bo proletariatu spomin Eberta, krvnika nemške revolucije. — Slična surovost menda še ni bila napisana, razen v vrstah ostalih boljšeikov.

— **Zagrebski vpokojenci** še do večerja niso prejeli niti pare svoje pokojnine, ki jo potom čekovnega urada izplačuje delegacija finančnega ministrstva.

— **Gladovni štrajk komunističnih dijakov.** V zagrebških zaporih zaprti komunistični dijaki so po sedem dnevnem gladovnem štrajku dosegli, da se jih je zaslislalo in da se jim je dovolilo vse ugodnosti, ki so dovoljene po zakonu vsem političnim jetnikom. Po zaslišanju so dobili posebno sobo, posteljo, mizo in možnost sprejemanja dnevnih obiskov.

— **Kmet častni doktor.** Innsburska univerza je imenovala avstrijskega poslanca Jodoha Finka za častnega doktorja vsled njegovih velikih zaslug na državno političnem polju. Jodoh Fink je po poklicu kmet iz Predarlca. Bil je izvoljen v parlament ter si pridobil vsled svojih sposobnosti splošen ugled in bil podpreda. avstrijske konstituantne. Je to prvi slučaj, da je avstrijska univerza imenovala kmeta za častnega doktorja.

— **Dosedanji avstrijski odpravnih poslov** g. Hofinger je imenovan za poslanika in upolnočenega ministra.

— **Prosvetno ministrstvo** je odredilo, da se prične izplačevati dijaške štipendije za januar in februar.

— **Zgraditev moderne bolnice na Sušaku.** Tekom tega meseca se prične graditi na Sušaku velika in moderna bolnica, ki bo ena najbolj modernih v kraljevini. Za začetek je odobren kredit v znesku 10 milijonov dinarjev.

— **Nadomestna volitev prisodnikov in namestnikov obrtnega sodišča v Ljubljani** se bo vršila za volilno okrožje Ljubljana dne 8. in 10. marca vsakokrat od 8. do 1. ure, in sicer volijo: 1. delavci oziroma delojemalci dne 8. marca od 8. do 1. ure v **Mestnem domu** (velika dvorana), Krekov trg; 2. podjetniki oziroma delodajalci dne 10. marca 1925 od 8. do 1. ure v mestni posvetovalnici na magistratu, Mestni trg, kakor je to označeno na glasovnicah, katere bodo prejeli vsi vpisani volilci, dostavljeni v svoje obrate. Voliti se smejo samo osebe, ki so vpisane v volilnem imeniku.

— **Novo železniške proge.** Kakor poroča naše prometno ministrstvo, se prične v kratkem graditi nujno potrebna železniška proga od Podgorice do Plavnice, ki naj veže Črno goro s Srbijo. Proga, ki meri 22 kilometrov, je že bila trasirana od nekdanje avstrijske okupacijske armade. Ker je že ves potreben material na licu mesta, se računa, da bo proga odprta že tokom meseca junija t. l. To gospodarsko tako važno progo bo gradilo naše vojaštvo in so tozadevna pogajanja z vojnim ministrstvom bila ugodno zaključena. V projektu so še daljne železnice, ki naj bi pripomogle k gospodarskemu razvoju Črne gore, kateri projekti pa so odvisni od odobrenja narodne skupščine. Proga Gračac-Knin, ki meri 65 km, bo dovršena sredi meseca maja, je normalno tirna ter bo pomenila direktno zvezo med Splitom in Sibenikom. Zelo intenzivno se vrši delo normalno tirne železnice Prokuplje; katera naj se potem podaljša do Pristine. Končno se ima pričeti tudi gradnja

proge Beograd-Obrenovac, ki bo, ker so trase že dovršene, v najkrajšem času dograjena in izročena prometu.

— **V proslavo 75letnice prezidenta češkoslovaške republike T. G. Masaryka** prireditelja pod pokroviteljstvom velikega župana ljubljanske oblasti dr. Vilka Baltića in generalnega konzula češkoslovaške republike dr. Otokarja Beneša Jugoslovensko-Češkoslovaška liga in Češkoslovenska Obeca v Ljubljani dne 7. marca 1925 v dvorani »Kazine« akademijo s plesom. Začetek ob pol devetih zvečer. — Vstopnina za osebo 20 Din, za rodbine treh oseb 50 Din.

— **St. Vid-Grobelno.** Nedeljska predstava »Pri Hrastovih« uspešno zelo lepo. Soba polna — gledalci in blagajna zadovoljna. Ponovi se v nedeljo 8. marca ob istem času in cenah. Na veselo svidenje!

— **Mestna zastavljavnica** ima tomesčno dražbo julija 1924 zastavljenih predmetov 12. t. m. ob 3. uri popoldne.

— **Kmetijskim strokovnjakom!** V Sloveniji bo popolniti že v kratkem 3 mesta kmetijskih strokovnjakov v javni službi. (G. tovariši, ki bi se za namestitev v drž. službi zanimali dobe natančnejše informacije potom društva. Društvo kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo, — Maribor — vinarska šola.

— **Društvo zobotehnikov za Slovenijo** naznanja vsem članom, da se vrši redni občni zbor društva 8. marca ob 2. uri popoldne v Prešernovi sobi pri »Novem svetu«. Udeležba za vsakega člana obvezna. — Predsednik.

— **Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani.** V četrtek 5. in v soboto 7. ob 18. uri 15 minut vaja za mešani zbor. V nedeljo nastop, zato točna udeležba nujna. Detaljnih vaj v tem tednu ni. — Odbor.

— **Primorske vesti.** Med »Edinostjo« in »Goriško Stražo« se je razvila zanimiva debata. »Goriška Straža« je namreč napadla »Edinost«, češ da dela propagando za ples. »Edinost« je nato čisto pravilno konstatirala, da se je poslanec Bedenjak sam udeležil plesne prireditve novinarjev v Gorici in tudi sam pridno plesal. Boj »Goriške Straže« proti plesom je torej sama komedija, kakor je tudi komedija to, če se kak strajarski veljak vozi po deželi z avtomobilom in ga pusti pred vasjo kje skritega, potem pa grmi na shodu proti dr. Willanovemu kapitalizmu in njegovim avtomobilom, ki jih la — nima. Obžalujemo primorske Slovence, ki morajo prenašati tudi tako strajarsko politiko.

— **V Koprskem okraju** so nasilja fašistov na dnevnem redu. Tako so fašisti pribrumeli na pustni ponedeljek v vas Lazaret in krvavo pretepli celotno vrsto vaščanov in sicer brez vsakega vzroka. — Vprašanje vojne odškodnine je zopet na dnevnem redu. Vlada zahteva, da morajo vsi, ki so prejeli vojno odškodnino na račun revizicij, isto povrniti. Odlok vlade je vzbudil silno ogorčenje med primorskimi Slovenci in Italijani.

— **Iz Rogaske Slatine** se nam poroča: Zimska sezona v našem zdravilišču se bliža svojem koncu in izredno lepo pomladansko vreme nas že opozarja na bližajočo se letošnjo sezono. Vsled izkušnje zadnje sezone, ki je bila po številu gostov največja, odkar obstoji naše zdravilišče in smo vsled tega trpeli na pomanjkanju stanovanj, naročajo že sedaj naši stari gosti stanovanja predvsem za mesec julij in avgust. — Prepričani smo, da bi polovica onih gostov, ki dohajajo k nam v teh mesecih, zbralo si drug čas za svoje zdravljenje, posebno maj in junij, če bi vedeli kako lepa je narava takrat pri nas in ko je vrhu tega prostora povsod dovolj mnogo več miru in so cene znatno nižje.

— **Letošnje ugodno zimsko vreme** nas je podpiralo pri pripravah za bodočo sezono, tako, da bo zdravilišče že ob otvoritvi sezone v vsakem oziru urejeno. Za letošnje leto smo izpopolnili pred vsem zdravilne naprave našega zdravilišča. — Tako bomo dobili röntgen-zavod, laboratorij za vsakovrstne preiskave, električne kopeli (Vierzellenbad) itd. — Poleg koncertov, radiopostaje, kina, ki bo v bodoče v lastni upravi zdravilišča in različnih drugih umetnih in zabavnih prireditev, bo vojaška godba, ki je v lanskem sezoni žela neomejeno pohvalo gostov, vzdrževala prvovrstne promenade koncerte. Cene ostanejo iste, kot v pretečni sezoni. Ob tej priliki opozarjamo, da smo dobili glede bolnikov v nalezljivimi boleznimi stroge predpise in se pred vsem ne bodo sprejemali v zdravilišče bolniki s tuberkulozo, ker tukajšnje podnebje ni ugodno za boleznijo na pljučih. — Deca do 4. leta se bo sprejemala v državne zdraviliške zgradbe le, če je bila pred prihodom v zdravilišče prijavljena. — Interesantom obenem sporočamo, da bodo v prihodnjih dneh razpisani v zdravilišču trije trgovski lokali. Vsa pojasnila glede teh lokalov, kakor tudi vse druge podrobnosti o sezoni daje ravateljstvo zdravilišča.

— **Otroška maskarada I. S. S. K. Maribor.** ki se vršila kot popoldanska prireditev na pustni torek v Götzovi dvorani, je sijajno uspeła. Prireditelji so računali v dobrem slučaju na udeležbo 500 oseb, ker je bila to pač prva prireditev te vrste. Na veliko presenečenje pa je prišel ob 2. uri tak naval občinstva, kakor ga Maribor še ni doživel pri nobeni prireditvi. Ob 3. uri so bile prodane vse, tudi dopolnilne vstopnice in še je stalo pred blagajno na stotine ljudi. Reditelji so pustili tudi te v dvorano, dokler ni bila dvorana napolnjena do zadnjega prostora. Bila je to propagandna prireditev, ki je sijajno uspeła. Reditelji so imeli polne roke dela, da vzdržijo malim maskam primerni prostor za kretanje. Od 3. do 5. ure je rajala mladina pod vodstvom telovadnega učitelja Lavrentiča in ge. dr. Ravnikove. Vesela mladež nikakor ni hotela zapustiti dvorane in je z navdušenim ploskanjem in

aklamiranjem izsilila še par koračnic in eno kolo. — Tudi večerna prireditev je prav dobro uspela, posebno v pogledu številnih lepih mask. Obisk sicer ni bil rekorden, vendar obilen. Tudi finančni uspeh I. S. S. K. Maribor je bil prav lep, čeravno se je publika dva dni prej precej znebila »sušne pare« — slovenska na »Sokolski« in nemška na »Rapidovi« maskaradi.

— **Temu poročilu** pa dostavljamo par besed. »Jutro« in za njim njegov trabant »Tabor« sta si ob tej priliki dovolila iz političnega sovraštva prav neukusni napad na predsednika I. S. S. K. Maribor g. Ivana Rogliča. Gola zavist tiči v tem napadu in prepričani smo, da bi po otroški maskaradi »Jutro« in »Tabor« povzdigovala g. Ivana Rogliča v deveta nebesa, če bi bil mladine ali pa, če bi bil kot N. S. S. dezerter kandidiral na listi Nacionalnega bloka. V tem slučaju bi se ob enakem poteku otroške maskarade glasila kritika »Jutra« in »Tabora« sledeče: Z otroško maskarado je odprl g. Roglič našim malčkom in njih ljubečim staršem nov vir razvedrila. Srečna misel in dobra reklama za prireditev sta napolnila dvorano daleč preko pričakovanja. Z nizko vstopnino je bil tudi revni otrokom in staršem pristop mogoč. To je lepo in prav. Kljub prenapolnjeni dvorani je znal g. Roglič popolnoma obvladati situacijo, posebno s tem, da je od časa do časa opozoril z odra vse navzoče na varstvo otrok. Pripetilo se ni prav ničesar neljubega. — Sportnemu klubu in predsedniku istega najiskreneje čestitamo.

— **Navadna tatice** se je pojavila te dni na Reki. Elegantna dama pride v trgovino za čevlje, izbira med čevlji za deklice ali dečke ter prosi prodajalca, da ji dovoli vzeti desni čevlček s seboj, da ga pomehi malemu njenemu otroku. Trgovec tej prošnji dragevolje ustreže, kajti kaj naj počne fina dama samo z desnim čevljem. Dama odide ter se pojavi v drugi prodajalni za čevlje, kjer se ista povest ponovi in dama si sposodi za ogled — levi čevlji. Tako je kupovala dan za dnem, zrno do zrna pogajala, — čevlji do čevlja premoženje, dokler si niso prevaranti trgovci potožili o dami, ki si sposodi vedno le po en čevlji, spoznali rafinirano goljufijo ter skupno nastopili pri policiji, ki do sedaj še ni mogla uloviti tatice.

— **Strašna smrt starke.** V Miljani, vasi pri Mostaru je šestdesetletna starica Anatič poslala žrtve petroleja. Ker ji drva v peči niso hotela pravilno goreti, si je hotela po stari znani in najspasnejši metodi pomagati s petrolejem. Ko je drva polila in prižgala, je plamen s tako silo buknil iz peči, da je bila starica v trenutku v plamenu ter v strašnih mukah umrla.

— **Iz usmiljenja je ubila brata.** V neki angleški vasi se je skušal usmrtiti neki angleški duhovnik z lovsko puško. Pri tem je dobil težke poškodbe na glavi. Ko je njegova sestra pritekla vsled strela k njemu, ga že najde v umirajočem stanju. Poskušala je najprej, da pokliče zdravnika. Ko pa je videla, da ne more zdravnik kmalu priti in da brat silovito trpi, je vzela puško in ustrelila brata. Angleška policija je sestro aretirala in jo potem, ko je zdravnik konstatiral njeno slaboumnost, vtaknila v norišnico, pa čeprav je doslej živel popolnoma normalno.

— **Po potresu v New Yorku.** V vsem je bilo pri zadnjem močnem potresu ubitih troje oseb. Potresni sunki so bili valoviti in so trajali cele tri ure. V inženirskih krogih se je pričelo takoj raziskovati, če je od potresa trpela podlaga Manhattan, na katerem je sezidan New York. Konstatirali so, da ni nobene nevarnosti. Kljub temu pa so slaveniki že pričeli z izdelovanjem načrtov nebotičnikov, pri katerih bi bile vpoštevane izkušnje japonskega potresa.

Izpred porotnega sodišča.

UBOJ.

Dne 4. januarja je sedela v Mikličevi gostilni pri Sv. Križu pri Litiji večja družba fantov. Pilo se je ves dan. Seveda so postali fantje korajžni. Kljub temu se ni zgodilo v gostilni nič hudega. Naenkrat je zmanjkalo posestnikov sina Franceta Jevšvarja. Ko so ga fantje pogrešili, so ga šli iskat. Našli so ga v utici pred hišo. Preveč se ga je bil navlekel, zato je izginil v utico, ter tam zaspal. Anton Jerič ga je hotel zbuditi. To pa posestnikovemu sinu Jožetu Bevcu ni bilo povšeči. Dejal je: »Pusti ga pri miru — naj spi!« Pri tem je odrinil Jeriča od sebe. Jerič je padel. Jelen je skočil po konei, in začel se je med njim in Bevcem prepir. Ker je vse kazalo, da utegne priti med nasprotnikoma do pretepa, so pričeli drugi fantje miriti, in Tone Kolenc je prijel Bevca ter ga vlekel proti hiši. Bevc se je upiral, ter se Kolencu končno tudi iztrgal. V tem hipu je prišel Tone Jerič mimo. Bevc ga je naskočil, ter zamahnil proti njemu z odprtim nožem. Jerič se je splazil v hišo in zaklical: »Bevc me je stihnil!« V hiši je legel za peč ter v par trenutkih umrl vsled izkvačevanja. Dobil je namreč dva globoka vblodja v levo ramo, od katerih mu je eden prerezal žilo odvodnico. Vsaka pomoč je bila izključena.

Obtoženec, ki je moral spriči izjave umirajočega Jeriča svoje dejanje že ob priliki aretacije priznati, ga je priznal tudi pri obravnavi. Zagovarjal pa se je s silobranom. Trdil je, da ga je udaril Jerič z roko po ustih ter mu grozil z nožem, nakar je segel tudi on po nožu. Dobil je od Jeriča drugo klofuto, kar ga je razkačilo, vsled česar je hotel Jeriča malo »opraskati«.

Ta zagovor pa ni držal. Priče so izpovedale, da je Jerič, takrat, ko se je v utici pobral, res potegnil nož, da ga je pa kmalu zopet vtaknil v žep. Pozneje, pred hišo, je naskočil Bevc Jeriča brez vsakega poudara ter ga sunil dvakrat z nožem. O silobranu

torej ne more biti govora.

Porotnikom sta bili stavljeni dve vprašanji: I. glede hudodelstva uboja, II. glede silobrana. Tretje, od zagovornika dr. Žitka predlagano, glede popolne pijanosti, je bilo odklonjeno.

Porotniki so potrdili vprašanje glede hudodelstva uboja z 10 »da« in 2 »ne«, vsled česar je drugo vprašanje seveda odpadlo, ter odnesel Jože Bevc dve leti težke ječe.

GOLJUFJA.

Še ne polnoletni Vinko Ravnihar, rojen v Oberhausenu na Nemškem, pristopen v Škofjo Loko, je obtožen, da je ogoljufil v času od februarja do avgusta lanskega l. akcijsko družbo za kemično industrijo na Selu pri Ljubljani za 18.725 Din. Goljufal je na sledeči način: Nakupaval je v loški okolici kosti, ter jih dal voziti v Ljubljano v svrhu prodaje omenjeni akcijski družbi. Poslovanje pri družbi je bilo urejeno tako, da je prevzemala kosti tovarna za klej, ki je last družbe. Tam so kosti prevzemali, to se pravi stehali ter izstavljali dobavitelju nakazilne listke, izplačevali pa ste tvrdki V. Rohrman in V. Panholzer v Ljubljani. Obtoženec je nakazilne listke splooma potvarjal na ta način, da je pripisaval pred nakazano število kilogramov razne številke, na primer pred 500 kg številko 1, tako, da je imel prejeti izplačilo namesto za 500 kg, za 1500 kg. Za kg kosti so plačevali takrat po 1 Din. Koliko takih goljufij je pravzaprav izvršil, ni natančno dognano, zakaj poleg v obtožnici navedenih devet nakazilnih listkov jih je poslala oškodovana družba naknadno še dvanajst. Skozi celega pol leta mu niso prišli na sled. Končno se je pa vendarle ujel. Ker je dobavljal prepogosto, se je zdelo Panholzerjevemu poslovodji naposled čudno, odkodi jemlje Ravnihar toliko kosti. Telefoniral je torej lepega dne, ko je prišel k njemu Ravniharjev voznik Dolinar z nakazilom po izplačilo — v tovarno za klej, koliko kg kosti je Dolinar pravzaprav oddal. Tako so prišli goljufiji na sled ter dali Dolinarja aretirati. Dolinar je povedal, kdo ga je poslal, in tako so aretirali Ravniharja. Ravnihar je dotični slučaj takoj priznal. Tudi pri obravnavi je ta slučaj priznal. Glede ostalih pa se je izgovarjal na svojega po imenu mu neznanega »kompanjona«, ki ga je baje h goljufijam zapeljal. Na vprašanje, kje ima 20.000 Din, ki jih je prigoljufal, se je takisto izgovarjal na »kompanjona«, češ »kompanjon« mu je dal samo 8000 Din, ostanek si je pridržal. S temi 8000 Din pa je plačal Ravnihar stare dolgeve, tako da nima ničesar več.

Tem trditvam nasproti pa so izpovedale priče, da je živel obtoženec zelo potratno. Poleg tega je pisaril iz zapora pisma svojim bivšim voznikom, ki jih je instruiral, kako naj izpovedo, ter jim obljubljal za slučaj, da izpovedo zanj ugodno, denar: »Če dobro narediš, bom dobro plačal, samo, da me ne dobe. Drugače smo »ferdaman!«

Porotnikom so bila stavljena tri vprašanja: 1. če je obtoženec kriv hudodelstva goljufije glede 18.725 Din, 2. če je kriv hudodelstva poskušene goljufije glede 2625 Din in 3. če je v prvem slučaju sodeloval ter delil denar z neznancem.

Porotniki so odgovorili na 1. vprašanje s 4 »da« in 8 »ne«, na 2. soglasno z »da«, na 3. z 10 »da« in 2 »ne«, nakar je senat naložil obtožencu 1 leto in pol ječe. Preiskovalni zapor od 4. septembra 1924 mu šteje v kazni.

Samo tekom marca se prodaja

radi upostilive podružnice Obačilnice na Dunajski cesti štev. 29 (hiša Gospodarske zveze)

manufakturno blago po skrajno nizkih cenah!

::: Ne zamudite prilike! :::

Drobne vesti.

Ruski izvoz je znašal januarja meseca 40.930.000 zlatih rubljev, uvoz pa 31.894.000.

— **Padanje štrajkov.** Leta 1924 je bilo prijavljeno ministrstvu za socialno politiko 45 štrajkov proti 335 leta 1923. Vsota izgubljenih mezd je znašala leta 1924 3.861.000 Din, dočim je znašala leta 1923 8.202.692 Din.

— **Med Vatikanom in Francijo** je dosežen kompromis. Francijo bo zastopal pri Vatikanu poseben šef misije, papeški nuncij pa ostane v Parizu.

— **Albanska konstituenta** je dovršila svoje delo. Vsa ustava je sprejeta. Obenem je bilo izvoljenih 12 senatorjev, dočim je bilo prepuščeno Ahmed Jogi, da imenuje ostalih šest.

— **Poročilo medzavezniške kontrolne komisije** o razorožitvi Nemčije je sestavil maršal Foch, ki bo tudi prisostvoval sejam poslaniške konferenci.

— **Ameriški senator Borah** odpotuje ta mesec v Evropo, da se sestane s sovjetskimi zastopniki in se informira glede priznanja sovjetrov.

— **V Singapore** je prispelo deset britanskih bojnih ladij s štirimi admirali. Prihod ladij je v zvezi z razširjenjem pristanišča.

— **Švedska vlada** je predložila parlamentu zakonski načrt, s katerim se znižajo izdatki za vojsko za 33 milijonov švedskih kron. Službena doba bi znašala po novem zakonu 140 dni pri infanteriji in 200 pri ostalih vrstah armade. Za podčastnike bi se službena doba povečala na 260 dni.

Francoski proračun aktiven. Francoski parlament je izglasoval proračun s 328 glasovi proti 299. Dohodki znašajo 34.182 milijonov frankov in presegajo izdatke za 43 milijonov frankov.

Mussolini je razpustil odbor bojnikov, ker se je prepiral, da bi nasprotniki fašistov dobili na kongresu veliko večino.

Španski Ku-Klux-Klan je bil ustanovljen v Epinoza de Los Montes pri Burgesu. Ku-Klux-Klan naj postane nekaka fašistovska milica za Španijo.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA
dne 4. marca 1925.

Vrednote. 7% investic. pos. iz l. 1921 denar 65,5, bl. 68; 4% Kr. dež. pos. iz leta 1888 bl. 22; 4¼% Kr. dež. mel. pos. iz l. 1911 bl. 22,5; 4½% Kr. dež. pos. iz l. 1917 bl. 22; 2¼% drž. renta za vojno škodo bl. 157; Celjska pos. d. d. den. 210, bl. 210, zaklj. 210; Ljublj. kred.

banka den. 235; Merk. banka den. 105; Kred. zav. za trg. in ind. den. 190, bl. 200; Str. tov. in liv. bl. 135; Trb. prem. dr. bl. 435; Združ. pap. Vevče den. 100, bl. 114; Stavbna dr. d. d. den. 275, bl. 285.

Produktna borza. Les: Smrekovi hlodi, od 2,25 ali 4,50 brez grč, od 40 cm naprej prem. fko Postojna tranz. den. 440; bordonali merk. od 6—9 m, od 9—12 m, 30/30 cm, fko Postojna den. 425; hrastovi frizi od 4—8, od 25—60; I. in II. vrsta, fko Postojna 1 vag. den. 1400, bl. 1400, zaključek 1400; hrastovi odpadki, obrobljeni, fko Ljubljana, 4 vagoni, den. 17, bl. 17, zaključek 17. — Zito in poljski pridelki: Pšenica srem-ska, 75 kg, pariteta Ljubljana, bl. 500; pšenica domača, fko Ljubljana, den. 450; otrobi pšenični, drobni, fko juta-vreče, loco Ljubljana, bl. 215; odpadki pšen. fko medjimur. postaja, bl. 300; koroza nova, promptna, fko Postojna tranz. bl. 254,25; koroza nova, dob. marec, fko slav. post. bl. 215; koroza nova, dob. marec, fko srem. post. bl. 210; koroza nova, dob. april, fko srem-ska post., bl. 220; ječmen, 62 kg, loco Ljublj., bl. 390; oves

bački, rešetan, fko Ljublj., bl. 360; oves semenski, fko bačka post., bl. 380; laneno seme zimsko, fko Ljubljana, blago 700; konoplja, b/n, fko Kotoriba tranz., bl. 650; krompir beli, fko štaj. post., bl. 160; krompir rdečkasti, semenski, fko štaj. post., bl. 183; krompir rumeni, fko štaj. post., bl. 145; orehi, fko vag. hrv. post., bl. 850. — Stročnice, sadje: Fižol ribničan, čistčen, fko Ljublj., den. 320; fižol koks, čistčen, fko Ljublj., den. 340; fižol beli, fko vag. slav. post., bl. 410. — Kemični produkti: Modra galica, 98/99, fko Postojna tranz. bl. 630,60.

BORZE.

Beograd, 4. marca. Rim 249—249,50; London 296—297; Pariz 319—320; Newyork 62,05—62,15; Praga 185,20—185,40; Berlin 14,90; Dunaj 0,08775; Budapest 0,0867; Curih 11,94—11,97.

Curih, 4. marca. Beograd 8,40; Pariz 26,20; London 24,75; Newyork 5,20—5,50; Milan 20,75; Praga 15,40; Dunaj 0,007732.

× **Dobave.** Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 30. marca t. l. pri upravi drž. monopolov v Beogradu glede dobave ci-

garetnega papirja; pri direkciji drž. železnice v Zagrebu glede dobave 3000 ton angleškega premoga; pri direkciji drž. železnice v Sarajevu glede dobave stenja, kudjelje in bakelj, glede dobave parketov, deščic itd., glede dobave ploščatega železa ter glede dobave smirka, smirkovega platna in steklenega papirja. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Povišanje rediskonta v Ameriki.** Velike kreditne zahteve gospodarskega življenja so primorale newyorsk Federal Reserve Bank povišati rediskontno mero od 3 na 3½ odstotkov.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Jack London:

(28)

Burni doživljaji. Roman južnega morja.

Sheldon je hipoma začutil, kako se je razpršila naenkrat vsa skrb in briga, ki ga je bila mučila popoldne, in postal je ves vesel, ko je med smehom pritekel po stopnjicah Joana, vsa zardela, z vihrajočimi lasmi in z grudmi, ki so ji valovile od pravkar prestanega, krepkega napora.

— Krasno, čudovito krasno je na Pari-Sulay — je rekla, težko sopeč. — Ta otok bom kupila. Še drevi bom pisala komisio-narju. Prostor, ki sem ga izbrala za bungalow, je imeniten. Prihodnje dni enkrat morate iti z menoj, da mi boste svetovali. Saj menda ne boste ugovarjali, da ostanem tu, dokler se ne preselim? Ali ni bila ta nevihta krasna? Toda mislim, da sem se zakasnila k obedu. Hitro pojdem in se osnažim in čez hip bom zopet tu.

Tekom kratke dobe, ko ni bila navzoča, se je sprehajal v veliki sobi in nestrpno ter poln hudih slutenj pričakoval njenega prihoda.

— Da, veste, ne nameravam se več ravsa-ti z vami, je izjavil, ko se je vsedel.

— Ravsat! je odgovorila. — Kakšna ostudna beseda. Tako robato in grdo zveni. Mislim, da je izraz »prepirati se« mnogo lepši.

— Imenujte to, kakor vam drago, toda nočem, da bi se to še nadalje dogajalo med nama. Ali hočete? — Odkasljaj se je nemirno, kajti njene oči so naznanjale neposredni pričetek sovražnosti.

— Prosim odpusčanja — je dodal naglo.

— Moral bi bil govoriti samo za svojo osebo. Stem sem hotel reči, da se nočem več prepirati. Vi imate to strašno sposobnost, da storite iz mene popolnega bebca, ne da bi pri tem izgovorili eno samo besedico. Da, pričel sem z najvljudnejšimi nameni in sedaj sedim tu.

— In delam neprimerne opazke — je do-dala zanj.

— Baš tako-le me vedno vjamete — se je pritožil.

— Saj nisem rekla niti besedice. Sedela sem tu in bila že vsa očarana od obljube, da bo sedaj mir na zemlji, pa ste me zopet pričeli zmerjati.

— To pa že ne — tako ni bilo.

— Da, rekli ste, da sem strašna ali da se grozno obnašam — kar je isto. Vesela bi bila, če bi bil moj bungalow že postavljen. Pa bi se že jutri preselila.

Toda njene stisnjene ustnice so izdajale, da ne govori resnice in v naslednjem hipu je že spravila svojega družabnika v še večjo zadrego, kakor kdaj poprej — s svojim smehom.

— Saj sem vas samo dražila. To vam priznam popolnoma odkrito. In če se ne boste smejali, vas bom morala imeti na sumu, da se jezite name. Tako je prav, le smejte se. Toda nikar ne delajte tega — je dostavila na videz prestrašena — ne smejte se, če vas to boli. Podoba je, kakor bi vas boleli zobje. Ne, ne, ne recite tega. Saj ste mi obljubili, da se ne bova več prepirala; jaz pa imam še vedno pravico, da smem biti zop-erna, kadar se mi zljubi. Toda, da pričem, tam-le je Fliberty-Gibbet. Nisem vedela, da je to tako velika ladija — toda v strašnem stanju je. Njeni drogovi so nekam čudni in pri prvi krepki nevihti se bo porušilo

vse njeno gornje ogrojdje. Gledala sem obraz Noah Noah, ko smo pluli mimo. Ničesar ni rekel, le smehljaj se je. In nisem ga pokarala.

— Njen kapitan bolega na hudi mrzlici, — je pojasnjeval Sheldon. — Svojega kr-marja je moral pustiti na Ugi, da tam oprav-lja neke posle — na Ugi sem izgubil Oskar-ja, svojega trgovskega zastopnika. Kakšni pomorščaki so črnci, pa itak veste.

Pokimala je pritrjevalno. In dočim je po vsej priliki še nadalje premišljevala o svoji sodbi, jo je zaprosil Sheldon za drugo por-cijo prekajene govedine ne toliko iz potre-be, kot iz želje, da bi mogel občudovati nje-ne vitke, krepke prste brez lišpa in kovina-stih okrasov. Pri tem so se radovala nje-gove oči nad obliko njenih lakti, ki so se prikazovale pod rokavom ter prehajale v gladko, oblo zapestje, čegar lepote še niso skazile modre žilice, ki jih pogosto opazamo pri mladih ljudeh, katerih mladost že mine-va. Njeni prsti so bili opaljeni od sonca, ka-kor pri dečkih. Naenkrat se mu je posveti-lo. Da, tu je bila rešitev uganke. Našel je ključ do njene zagonetne osebnosti. Njeni od sonca ožgani, deški prsti so mu pojasnili vse. Ni čuda, da ga je neprestano dražila. Poskušal je ravnati z njo kot z ženo, dočim ona sploh ni bila žena. Bila je le deklica — in pri tem še na pol fant — s prsti, ki jih je opalilo sonce in ki so z veseljem delali to, kar delajo prsti dečkov; s telesom in mi-šičevjem, ki je ljubilo plavanje in vsako-vrstne težke napore, z mislijo, ki je bila drz-na, pa si vendar ni upala dalje kot si upajo dečki v svojih pustolovščinah in ki se je ra-dovala nad puškami in revolverji, Stetson-ovimi klobuki in brezspolno tovarišijo z možmi.

Ko je tako premišljeval in opazoval Jo-ano, se mu je zdajci zazdelo, da sedi doma v cerkvi in posluša petje deškega zbora. V marsičem ga je spominjala na one dečke in njihove glasove. Tudi njeno bistvo je bilo enako brezspolno. Po svojem telesu je bila žena, toda njena duša dosihdob še ni do-spela. Ni bila podlegala vplivom, pod kate-rimi ljudje dozorevajo. Matere ni imela. Vzgaljal jo je Von, njen oče, domača služin-čad in divje otočansko življenje. Konji in puške so bile njene igrače, taborišča in ste-zosledstvo njena otroška soba. Iz njenega pripovedovanja je sklepal, da je smatrala dneve, ki jih je preživela v penzionatu, za ječo, kjer je med učenjem neprestano hre-penela po svojih havajskih konjih in vodah. Njena vzgoja je bila popolnoma fantovska in enaki so bili njeni nazor. Zdaj je razu-mel njeno sovraštvo do kril in njen odpor proti vsemu, kar je sicer veljalo za dostoj-no in običajno. Nekega dne pa bo seveda dozorela, toda do tistega časa je ostala bit-je, ki je še le doraščalo.

Da, da, preostajalo mu je samo še eno. Poskušati mora, da se spoznaume z njo na podlagi njene fantovske narave in nikakor ne sme postopati z njo zmotno kot z ženo. Bil je radoveden, če bi mogel ljubiti ženo, ki nastane iz nje, ko se njena priroda pre-budi, in zanimalo ga je, če bi jo mogel lju-biti takšno, kakršna je in če bi jo mogel zbuditi sam. Bodisi kakorkoli, prišla je in je izpolnila veliko praznino v njegovem živ-ljenju; o tem se je prepiral ono popoldne, ko je med posameznimi skoki nevihte pre-iskoval morje. Nato pa se je spomnil na ra-čune z Berande in na dosedanje izgube in obraz se mu je zmračil.

(Dalje prih.)

Pri Tekstilbazarju kupite

Ostanke panama-cetirja meter po Din 12-50 | Belo kotenino meter že po Din 9-
Ostanke zelo kambrila in plave kotenine meter po Din 12- in 13-50 | 14) cm širok moški šof in ševijot meter po Din 56-
močnega

in vse drugo oblačilno blago kupite najceneje

pri **TEKSTILBAZARJU** v Ljubljani, Krekov trg štev. 10
prvo nadstropje.

Velika prodaja ostankov vsako sredo in vsako soboto.

Pišite po cenik!

Po pošti razpošiljamo vsak dan!

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe iz 1 sobe in kuhinje. Plača se od 800 do 400 Din mesečne najemnine. Po-nudbe na upravo lista pod »Takoje«.

Na dobro

in ceno domačo hrano se sprejme več gospodov in gospodičen. Naslov se izve v upravo lista.

Proda

se makulaturni papir po 5 Din kg, kje, pove upr. »Narodn. Dnevnik«.

Dokumenti

kaveije, vrednostne papirje in drago-cenosti sprejema v shrambo proti potrdilu **GOSPODARSKA PISARNA** družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Kupi se

češko-slovenski slovar. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »CEH«.

Malo sobico

v sredini mesta išče mirna gospo-dična. Ponudbe na upravo lista pod »URADNICA«.

Gospodična

v starosti 25 let, dobra in mirna, želi mesta k boljši rodbini za sobarico, pomoč v gospodinjstvu ali varuhinja k otrokom. Ponudbe prositi na upravo lista pod »Poštena in marljiva«.

Din 400.—

nagrade onemu, ki preskrbi bivšemu skladiščniku mesto pisarniške sluge, paznika ali skladiščnika za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »DELO 700«.

Štedilnik

železen se kupi. Ponudbe z naved-bo cene na upravo lista pod šifro »ŠTEDILNIK«.

Kupi se

dobro ohranjen aparat za fotografi-ranje, srednje velikosti. Ponudbe na upravo lista pod »Fotografiranje«.

Sostanovalko

najraje kako uradnico, sprejme na stanovanje stara, osamelca gospa. — Soba lepa in zračna, cena nizka. Natančnejše informacije se izvedo v upravi lista.

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip
Petelinc-a

znanka

Gritzner in Adler

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana

Pouk v vozanju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo



E. L. Bulwer

Poslednji dnevi Pompejev,

nad vse priljubljeni zgodovin-ski roman v 2 delih - toplo pri-poroča v na kup za ceno broš. Din 56.—, vez. Din 68.— vsem ljubiteljem dobre knjige

Zvezna knjigarna

Marijin trg 8.

Širite »Narod. Dnevnik«.

V plombiranih vrečah

po 50 kg

razpošilja najceneje

la angl. kovaški premog

la angleški koks

la angleški premog

trgovina s kurivom

DOM. ČEBIN, Ljubljana

Wolfova ulica štev. 1/II.

Skladišče: Mefekova 19.

DOBAVLJA: vse domače premoge,

drva in oglje najugodnejše.

Na drobno. Na veliko.

Ugledno prvovrstno podjetje v Ljubljani, ki je v polnem obratu ter ima lepo bodočnost

išče za dobo od enega do treh let 300 do 500.000.— Din posojila.

Podjetje je neobremenjeno ter znaša realna vrednost 1.000.000.— Din.

Za varnost posojila nudi poleg obremenitve tudi še dobro poroštvo.

Ponudbe z navedbo zneska, načina in dobe amortizacije ter zahtevane ob-restne mere je poslati pod »Sigurna naložitev denarja« na Gospodarsko pisarno d. z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Oglasi v »Narodnem Dnevniku«
imajo popoln uspeh!